

УДК 378.2:614.25:616.31

О.В. Гуржій, С.В. Коломієць, В.Л. Мельник, О.Е. Бережна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ НА КАФЕДРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Навчальний процес – складова частина загального процесу виховання всебічно розвинутої особистості, що відповідає високому рівню потреб сучасного суспільства. Він має забезпечити реалізацію трьох функцій: освітньої, розвивальної та виховної. Підвищення освітнього рівня лікаря як головного фактора його конкурентоспроможності – одне з основних завдань медичної освіти на всіх етапах. Тому одним із пріоритетних напрямів стало покращення індивідуального підходу до розвитку творчих здібностей спеціаліста. Структура системи підготовки медичних кадрів в Україні адаптована до принципів Всесвітньої Федерації медичної освіти і складається з додипломної та післядипломної освіти й безперервного професійного розвитку [1].

Одним із фундаментальних джерел формування спеціаліста стала інтернатура, де від методів навчання залежить рівень професіоналізму.

Навчання в інтернатурі – найважливіший і унікальний етап підготовки майбутнього лікаря. Якщо під час навчання в медичному ЗВО можливості забезпечити практично спрямовану і проблемно орієнтовану підготовку майбутнього лікаря залишаються істотно обмеженими, то інтернатура дає можливість реальної діяльності повною мірою. І хоча лікар вчиться спеціальності все своє життя, правильна й адекватна організація раннього післядипломного етапу навчання може стати визначальною у формуванні клінічного мислення і професіоналізму [2].

Провідна **мета** підготовки лікарів-інтернів із хірургічної стоматології – це безперервний процес удосконалення практичних умінь і знань, методів та форм контролю ефективності навчання в інтернатурі.

Удосконалення методів викладання, пошук нових форм виховання активної пізнавальної діяльності в лікарів-інтернів – важливі завдання підвищення якості підготовки спеціалістів у системі післядипломної освіти. Характеризуючи якість підготовки інтернів, необхідно наголосити на тому, що основною спрямованістю навчання є органічне поєднання практичної та теоретичної підготовки фахівців [3].

З 1991 року на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії навчаються лікарі-інтерни за фахами «Терапевтична стоматологія», «Сто-

матологія дитячого віку», «Ортопедична стоматологія», «Ортодонція» і «Хірургічна стоматологія». Термін навчання в очній частині з дисципліни «Хірургічна стоматологія» складає 1 місяць. Опанування й удосконалення практичних навичок інтернів відбувається на очному і заочному циклах навчання.

Під час проведення семінарських, практичних занять, а також лекційного курсу вони вивчають основні питання з хірургічної стоматології: невідкладну допомогу, знеболювання тканин щелепно-лицевої ділянки, типові й атипичні видалення зубів, запальні захворювання, травматичні ушкодження м'яких тканин і кісток обличчя, новоутвори щелепно-лицевої ділянки та ін. Посилену увагу звертаємо на диференційовану діагностику і сучасні методи лікування.

Безперечно, основною і необхідною формою навчання є лекції. На нашу думку, продуктивними методами, що підвищують ефективність лекцій, є дискусії, залучення інтерактивних засобів навчання і водночас здатність лектора невимушено контактувати з аудиторією незалежно від рівня її підготовки, тобто такого професіонала, який би досконало володів сучасними мультимедійними технологіями, педагогічними прийомами, іноземними мовами.

Крім того, лікарі-інтерни присутні на консультативних прийомах професорів і доцентів кафедри, активно залучаються до клінічних розборів складних хворих, ведуть самостійний прийом. Основним видом діяльності стала саме самостійна робота інтерна під контролем викладача. Відповідно до цього на етапі інтернатури є більше можливостей для індивідуалізації. Іншим основним видом навчальної діяльності для інтернів є заняття з групою, побудовані у формі клінічних розборів, які проводимо відповідно до тематики, передбаченої навчальною програмою [4].

Викладачі кафедри проводять індивідуальну роботу з кожним лікарем, особливо з тими, хто бажає пов'язати свою майбутню лікарську діяльність із хірургічною стоматологією, і спрямована вона на професійне виховання майбутнього спеціаліста. Успіх професійної діяльності хірурга-стоматолога насамперед залежить від його досвіду і знання своєї спеціальності, основ сучасної медичної науки в цілому, але не меншого значення набувають і його природні дані,

особливості характеру, придатність до лікарської діяльності.

Викладання медичних дисциплін у інтернатурі реформується одночасно з уведенням у дію оновлених стандартів і протоколів надання медичної допомоги при різних патологічних станах. Для цього необхідно не тільки аналізувати більшість відомих джерел інформації, а й постійно перебудовувати методологію самого навчання. У викладанні медичних дисциплін це має відбуватися на основі доказової медицини із залученням нових інформаційних стандартів для прийняття рішень із приводу діагностики і лікування.

Для підготовки до практичних і семінарських занять на кафедрі використовуються також наші навчальні посібники, монографії з питань хірургічної стоматології. Вони містять не тільки відповідний до теми навчальний матеріал, а і приклади тестового контролю знань, ситуаційні задачі, розв'язання яких допомагає в засвоєнні теми і практичному застосуванні знань.

Повною мірою використовуються комп'ютерні технології в навчальному і контрольному режимах, а також у підготовці до ліцензійного іспиту «Крок 3» на базі комп'ютерного центру академії. Два рази за місяць лікарі-інтерни проходять комп'ютерний контроль у режимі тренінгу, а також використовують тематичні програми, які дають можливість вивчити будь-які розділи з курсу хірургічної стоматології.

Одним із етапів перевірки якості знань і підготовки лікарів-інтернів до самостійної роботи є складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3», який проводиться відповідно до наказу МОЗ України від 20.11.2006 р. № 763 «Про запровадження ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3. Стоматологія» як складової частини державної атестації лікарів-інтернів» [5].

Організаційною основою тестового контролю рівня формування фахових знань і вмінь лікарів-інтернів є забезпечення постійного застосування тестів на всіх етапах навчання інтернів на кафедрі, а саме:

– у формі поточного контролю вхідного рівня формування знань і вмінь як складової частини оцінки базового рівня знань;

– на встановлених кафедрою проміжних етапах поточного контролю в межах засвоєння окремих розділів дисципліни;

– при проведенні піврічного і річного підсумкового контролю, під час якого тестовий контроль є обов'язковим етапом.

Організація науково-дослідної роботи лікарів-інтернів на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів відбувається трьома етапами за різними напрямками:

1) в аудиторний час, що є невід'ємною складовою навчального процесу і входить до навчальних планів як обов'язковий для всіх лікарів;

2) у позааудиторний час під керівництвом викладачів;

3) науково-організаційні заходи: науково-практичні та науково-теоретичні конференції, конкурси професійної майстерності, тематичні семінари.

Вважаємо важливим у підготовці молодих лікарів показати на своєму прикладі спільність і згуртованість колективу як у межах кафедри, так і зі співробітниками відділення. Тепла, психологічно здорова обстановка, взаємоповага в роботі й навчанні, доброзичливе ставлення до лікарів-інтернів, спільний ретельний і творчий аналіз клінічних ситуацій, повага їхніх думок і суджень розвиває основи клінічного мислення, стимулює і створює мотивацію до самостійного прийому хворих, приводить до глибокого і всебічного осмислення клінічних ситуацій.

Сучасне суспільство розглядає фахівця не лише як людину, яка володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, а і як людину, здатну ефективно діяти в складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самовдосконалюватися, уміти спілкуватися з людьми, і для цього на кафедрі створені всі умови. Ці та інші професійно важливі властивості й особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста, особливо хірурга-стоматолога.

Отже, безперервний процес удосконалення знань і вмінь лікаря-інтерна за фахом «Хірургічна стоматологія» в умовах стрімкого прогресу новітніх медичних технологій робить дуже важливими заходи щодо покращення якості освіти. Використання методів активізації діяльності лікарів-інтернів, надання інтернам можливості реалізації їхніх професійних якостей створюють умови для поліпшення й оптимізації післядипломної освіти. Теоретичні знання в поєднанні з практичними навичками дозволяють готувати фахівців, які відповідають сучасним вимогам.

Література

1. Вороненко Ю.В. Стратегії та методи навчання в післядипломній медичній освіті / Ю.В. Вороненко, Т.Є. Бойченко. – К.: Вересень, 2004. – 160 с.
2. Ждан В.М. Сучасні підходи до забезпечення якісної освіти лікарів-стоматологів / В.М. Ждан, В.М. Бобирьов, О.В. Шешукова [та ін.] // Медична освіта. – 2013. – №2. – С. 65-68.
3. Коломієць С.В. Досвід використання інноваційних технологій у організації самостійної роботи лікарів-інтернів / Коломієць С.В., Гуржій О.В. // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2017. – С. 73-75.
4. Гуржій О.В. Шляхи удосконалення контролю якості післядипломної підготовки лікарів-стоматологів / Гуржій О.В., Коломієць С.В., Писаренко О.А. // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах : зб. матеріалів навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2018. – С. 127-128.
5. Мельник В.Л. Інтегрований іспит – критерій контролю знань лікарів-інтернів у післядипломній освіті / Мельник В.Л., Шевченко В.К. // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: зб. матеріалів навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2018. – С. 163-164.

**Стаття надійшла
04.10.2018**

Резюме

Провідна мета підготовки лікарів-інтернів із хірургічної стоматології – це безперервний процес удосконалення практичних умінь і знань, методів та форм контролю ефективності навчання в інтернатурі.

Сучасне суспільство розглядає фахівця як людину, яка не лише володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, а і здатна ефективно діяти в складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самовдосконалюватися, уміти спілкуватися з людьми, і для цього на кафедрі створені всі умови. Ці й інші професійно важливі властивості й особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста, особливо хірурга-стоматолога.

Безперервний процес удосконалення знань і вмінь лікаря-інтерна за фахом «Хірургічна стоматологія» в умовах стрімкого прогресу новітніх медичних технологій робить дуже важливими заходи щодо покращення якості освіти. Використання методів активізації діяльності лікарів-інтернів, надання інтернам можливості реалізації їхніх професійних якостей створюють умови для поліпшення й оптимізації післядипломної освіти.

Ключові слова: хірургічна стоматологія, лікарі-інтерни, методи викладання.

Резюме

Главная цель подготовки врачей-интернов по хирургической стоматологии - это непрерывный процесс совершенствования практических умений и знаний, методов и форм контроля эффективности обучения в интернатуре.

Современное общество рассматривает специалиста как человека, который не только обладает знаниями, умениями и навыками в профессиональной сфере, но и способен эффективно действовать в сложных, нестандартных ситуациях, самостоятельно принимать решения, творчески развиваться и самосовершенствоваться, уметь общаться с людьми, и для этого на кафедре созданы все условия. Эти и другие профессионально важные свойства и личностные качества определяют профессиональную компетентность специалиста, особенно хирурга-стоматолога.

Непрерывный процесс совершенствования знаний и умений врача-интерна по специальности «Хирургическая стоматология» в условиях стремительного прогресса новейших медицинских технологий делает очень важными меры по улучшению качества образования. Использование методов активизации деятельности врачей-интернов, предоставление интернам возможности реализации их профессиональных качеств приводят к улучшению и оптимизации последипломного образования.

Ключевые слова: хирургическая стоматология, врачи-интерны, методы преподавания.

UDC: 378.2:614.25:616.31

FEATURES OF SURGICAL DENTISTRY INTERMEDIATE MEDICINE TEACHING AT THE POST-GRADUATE EDUCATION DEPARTMENT FOR DOCTORS OF UKRAINIAN MEDICAL STOMATOLOGICAL ACADEMY

O.V. Gurzhiy, S.V. Kolomiets, V.L. Melnik, O.E. Berezha

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Summary

Improvement of teaching methods, search for new forms of active cognitive practice education for internship-doctors are important tasks of improving the quality of specialists training in the system of post-graduate education.

Since 1991, internship-doctors specializing in "Therapeutic dentistry", "Dentistry of childhood", "Orthopedic stomatology", "Orthodontics" and "Surgical dentistry" study at the Department of Postgraduate Education of Doctors-Dentists of the Ukrainian Medical Stomatological Academy. The period of study on the full-time basis of the discipline "Surgical Dentistry" is 1 month.

During seminars, practical classes, and lecture courses, internship-doctors study the basic issues of surgical stomatology: emergency care, anesthetics of the tissues of the maxillofacial area, typical and atypical teeth removal, inflammatory diseases, traumatic lesions of soft tissues and bones of the face, neoplasms of the maxillofacial area and more. Moreover, much attention is paid to differential diagnosis and modern methods of treatment.

Undoubtedly, the basic and necessary form of training is lectures. In our opinion, the main methods that increase the effectiveness of lectures are discussions, the usage of interactive learning tools and, at the same time, the ability of the lecturer to get in contact with the audience easily paying no regard to the level of their training, who is a professional able to utilize high multimedia technologies along with pedagogical techniques and foreign languages.

In addition, internship-doctors are present at the advisory activities of the professors and associate professors of the department, are involved in clinical treatments of not ordinary patients, have an independent appointment.

The teachers of the department carry out individual work with each doctor, especially those who wish to link their future medical activities with surgical dentistry, and it is aimed at professional training of a future specialist. The success of the professional work of the dental surgeons depends, first of all, on their experience and knowledge of their specialty, the grounds of modern medical science in general, but their innate characteristics, features of character, correspondence to medical activity are not of less importance.

For preparation to practical and seminar classes at the department are used self-developed study guides, monographs on surgical dentistry. It contains not only relevant educational material, but also models of test control, situational tasks, the solution of which helps in mastering the topic and indicates the ways of the practical application of the acquired knowledge. Interns receive computer-controlled training twice a month, and also use thematic programs that provide the possibility to study any sections of the course in surgical dentistry.

The organization of research work of interns at the Department of Postgraduate Education in dentistry is carried out in three stages of different directions.

Modern society considers a specialist not only as a person who possesses knowledge and skills in the professional field, but also as a person who is able to act effectively in complicated, non-standard situations, to make decisions independently, to self-develop and to perfect themselves, to be able to communicate people, and for this purpose All conditions are present at the department. These and others professionally important properties and personal qualities determine the professional competence of a specialist, especially a dental surgeon.

Key words: surgical dentistry, internship-doctors, teaching methods.